

Ett växande, hållbart och tryggt Sala med livskvalitet och växtkraft

Alliansens förslag till budget 2022 och strategisk plan 2023-2024



Året som ligger bakom oss

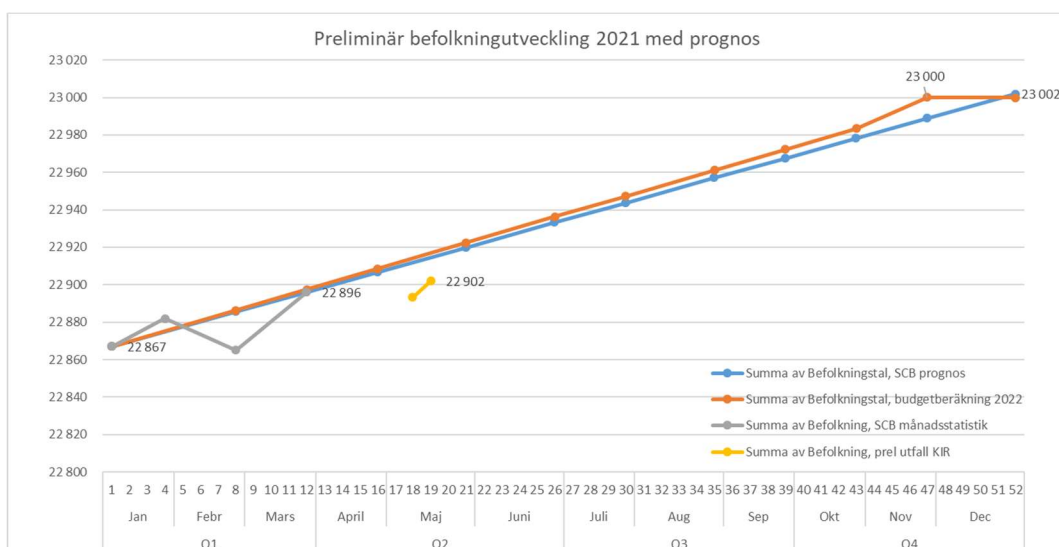
2020 kommer att gå till historien som det år där hela världen påverkades av coronapandemin. Vi lever fortfarande i en osäker och annorlunda tid. Belastningen på svensk välfärd, i synnerhet vård och omsorg, har varit och är fortfarande enorm. Trots detta gick många kommuner med ekonomiskt överskott 2020, bland annat tack vare stora statliga bidrag. Sala kommuns resultat för år 2020 blev 38 miljoner kronor före balanskravutredning, och balanskravsresultatet uppgick till 29,7 miljoner kronor.

År 2020 hade Sala kommun direkta covid-kostnader som uppgick till 54 miljoner kronor, varav staten ersatte 46,7 miljoner- och kommunen själv alltså fick stå för 7,15 miljoner kronor

Befolkningen minskade med 27 personer 2020 och uppgick vid årets slut till 22 867 personer, men den långsiktiga trenden är ändå att befolkningen växer, framförallt genom ett positivt flyttnetto, det vill säga att fler människor flyttar in till kommunen än hur många som flyttar ut.

Läget just nu

Årets första kvartal hade befolkningen i Sala kommun återigen ökat, och uppgick den 31 mars 2021 till 22 896 personer. Noterbart är att flyttnettot gentemot övriga länet är positivt för första gången på länge, vilket alltså innebär att fler flyttar till Sala kommun från länets övriga kommuner än vad som flyttar ut. Detta skulle kunna vara ett kvitto på den förutspådda trenden att allt fler väljer att flytta ut från de större städerna i spåren av pandemin



Enligt befolkningsprognosen från SCB kommer Sala kommun vid årets slut att uppgå till cirka 23 000 personer, men prognosen är alltså osäker även om det preliminära utfallet tyder på att befolkningen hade ökat ytterligare något till och med början av maj (se tabellen ovan).

År 2021 fortsätter pandemin att driva kostnader, men tyvärr har staten aviserat att stödet för de direkta pandemikostnaderna uteblir för 2022. Den prognostiserade kostnaden för Sala kommun för år 2021 är cirka 12 miljoner kronor, men även här är osäkerheten såklart stor, och beror bland annat på hur lång tid vaccinationerna i hela landet tar.

Utvecklade vaccin och vaccineringen har kommit snabbare än någon kunde förutse för ett år sedan. Både den globala och inhemska ekonomin har utvecklats förvånansvärt positivt, mycket tack vare stora statliga stöd, kombinerat med att samhällen och befolkningar anpassat sitt liv till pandemin. Trots ekonomiskt överskott i kommuner och regioner väntar stora utmaningar runt hörnet. För att klara dessa är långsiktighet, samverkan, förbättrad och förtroendefull statlig styrning och omställning till nära vård nödvändigt

Trots omfattande restriktioner och vågor av hög smittspridning befinner sig ekonomin i en återhämtningsfas både globalt och i Sverige. Under loppet av 2021 beräknas konjunkturen stärkas allt snabbare och prognosen för svensk bnp-tillväxt är dryga 3 procent, vilket skulle innebära att raset från 2020 hämtas igen.

Att bnp i princip hamnar på samma nivå som två år tidigare – skulle normalt sett beskrivas som två förlorade år. Men utifrån den berg- och dalbana som pandemin försatt världsekonomin i framstår återhämtningen snarast som en framgång, när man betänker de dramatiska nedgångarna i ekonomierna under våren 2020.

Redan i år, det andra pandemiåret, kommer alla vuxna i Sverige som så önskar kunna ges skyddande vaccin. I takt med sjunkande smitta och minskad vårdbelastning kommer olika typer av restriktioner att kunna mildras, vilket framförallt till hösten antas ge extra skjuts till konjunkturen. Inte minst kommer utvecklingen att gynna de inhemska tjänstenäringar som dämpats mest av pandemi och restriktioner. Kampen mot pandemin är dock långt ifrån vunnen.

Både i år och 2022 beräknas hög bnp-tillväxt. I Sverige och andra länder förutsätts tillväxten i hög grad drivas av hushållens konsumtion, som alltmer kan riktas mot de tjänstenäringar som drabbats hårdast av restriktioner. Det ger med tiden en allt starkare återhämtning för antalet arbetade timmar i Sverige. Utsikterna för en snar och snabb uppgång i antalet sysselsatta kommer dock att begränsas av en uppgång i medelarbetstiden, som sker när allt fler anställda går upp i arbetstid.

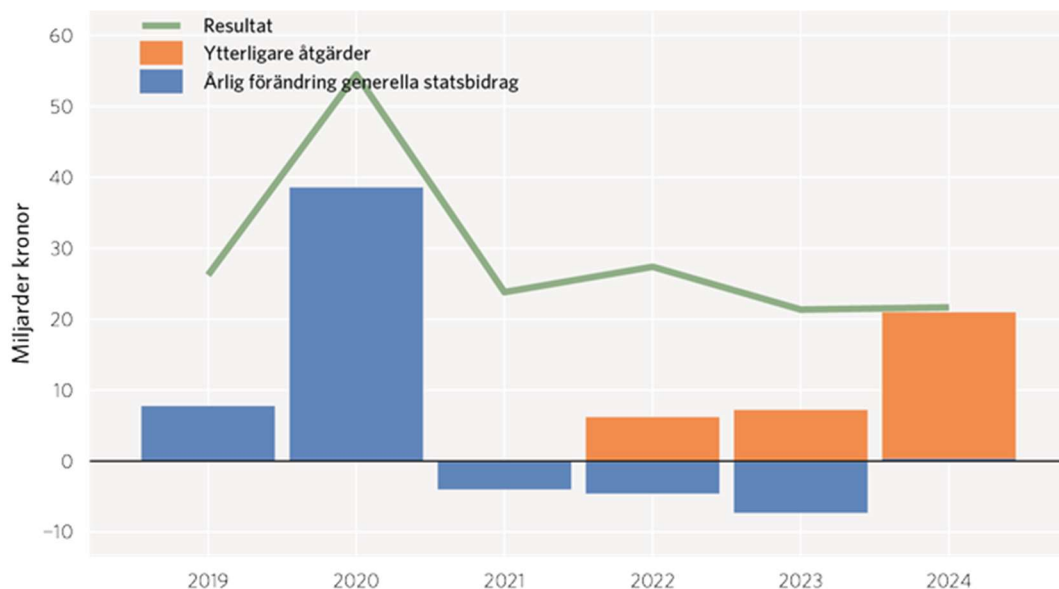
Medelarbetstiden kommer i år att drivas upp av dels ett lägre nyttjande av systemet för korttidspermitteringar, dels genom sjunkande sjukfrånvaro. Det kommer att dröja flera år innan arbetsmarknaden är återhämtad efter pandemin. Förutom ”mer arbete per sysselsatt” i år och nästa år, antas krisen driva på en strukturomvandling.

Det kommer att vara en stor utmaning att förbättra matchningen på arbetsmarknaden, genom utbildning och omskolning, för att bryta trenden för framförallt utsatta grupper arbetslöshet. En del av de jobb som har gått förlorade kommer sannolikt inte tillbaka. Trots en tämligen snabb svensk konjunkturuppgång beräknas i scenariot andelen arbetslösa i flera år överstiga nivån som gällde före pandemin.

Skatteunderlaget ökar relativt långsamt de kommande åren. Det viktigaste måttet på skatteunderlagstillväxten, den reala ökningstakten 2018–2024 beräknas dock bli i paritet med den historiska utvecklingen under 2000-talet. Men det förutsätter konjunkturell återhämtning samt att pris- och löneökningarna på sektorns kostnader förblir måttliga hela vägen fram till 2024.

Överskottet i kommunsektorn blev nästan 55 miljarder kronor år 2020, trots en extrem belastning på vissa verksamheter. Inom andra verksamheter har dock trycket varit mindre än normalt, såsom exempelvis viss hälso- och sjukvård, särskilt under första vågen av pandemin. Detsamma gäller dagverksamheter, förskola, kultur- och fritidsverksamheter och äldreomsorg i vissa kommuner. Sammantaget har detta påverkat kostnaderna som ökat långsammare än normalt

De närmaste åren ser förhållandevis ljusa ut i kommunerna. En bra real skatteunderlagsutveckling väger upp det faktum att de generella statsbidragen minskar. Ett stort frågetecken är dock huruvida det har byggts upp en "verksamhetsskuld", motsvarande den inom hälso- och sjukvården, och vilken betydelse det kan komma att få för framtida behov.



Med reservation för pandemins utveckling och långsiktiga påverkan på behoven samt de krav som ställs kopplat till de nya statsbidragen till äldreomsorg, ser tillväxten i intäkterna ut att matcha kostnaderna de närmaste åren. Resultaten försvagas successivt, men hamnar över 2 procent av skatter och generella statsbidrag 2021-2023.

År 2024 bedöms kommunerna dock behöva antingen ett tillskott eller vidta kostnadsbesparande åtgärder på 8 miljarder kronor för att uppnå ett resultat på 2 procent.

Den svenska hälso- och sjukvården har de senaste decennierna gjort stora framsteg. Idag lever befolkningen längre, mår bättre och flera tidigare dödliga sjukdomar har nu blivit kroniska tillstånd. I en utvecklad Nära vård används hela systemets resurser inom kommuner och regioner på ett effektivare sätt samtidigt som vårdkvaliteten och patientens nöjdhet ökar. Nära vård tar sin utgångspunkt i ett personcentrerat förhållningssätt och handlar också om att i större utsträckning arbeta hälsofrämjande och förebyggande.

Runtom i Sverige pågår omställningen till en Nära vård. Det utvecklas nya arbetssätt och tjänster i syfte att erbjuda en vård när och där den behövs. Exempel på det är mobila team av vårdpersonal som kommer hem till patienterna, eller olika digitala hjälpmedel för att kunna sköta viss vård själv. Att förbättra hälsan i befolkningen är alltmer nödvändigt för att klara de demografiska utmaningarna, där fler behöver välfärdstjänster samtidigt som den arbetsföra befolkningen inte ökar i tillräcklig grad.

Västra Götaland har infört mobil närvård inom regionen. Antalet dagar i slutenvård och antalet akutbesök har reducerats kraftigt för de patienter som varit målgrupp för närsjukvårdsteamet när man jämför sex månader före inskrivning med sex månader efter inskrivning. Det har utifrån patientens perspektiv inneburit att man inte längre har behövt åka till sjukhuset utan kan känna sig trygg i sitt omhändertagande i hemmet. Nöjdheten hos patienter och närstående har också ökat.

Kommunens utveckling

Alla människor ska ha rätt till ett värdigt liv. I Sala kommun finns det också alla möjligheter att leva ett gott liv. Vi bor nära till naturen, vi har ett rikt föreningsliv och ett levande kulturarv. Vi har en levande landsbygd, där livsmedel av högsta kvalitet produceras och där det finns god tillgång till rekreation. Människorna som bor i vår kommun har alltså bra förutsättningar för en god folkhälsa, men för att fortsätta ge invånarna i kommunen dessa förutsättningar behöver vi ta tag i de utmaningar som finns. En av de mest aktuella utmaningarna mot rätten till ett värdigt liv är våldet i nära relationer.

Rätten till ett värdigt liv och en god hälsa genom hela livet är en orange tråd i vår budgettext. Kommunens kärnuppdrag är att leverera välfärdstjänster till invånarna, och därför är vår budget starkt fokuserad på alla de människor som tillsammans utgör kommunen. Vi lägger också stort fokus på förutsättningarna för en hållbar tillväxt – eftersom det endast är genom att tillvarata tillväxtpotentialen som vi kan finansiera välfärden, och skapa en långsiktigt livskraftig kommun.

Sala kommun befinner sig i en period av tillväxt. I hela Sverige råder bostadsbrist, och pandemin har gjort att allt fler människor också får upp ögonen för att bosätta sig i en mindre ort. Sala är dessutom en företagsam kommun, faktiskt Västmanlands mest företagsamma. Vi har cirka 2800 företag, varav över hälften finns på landsbygden. Den som bor i Sala kommun kan också enkelt pendla till studier eller arbete på andra orter tack vare våra goda kommunikationer, såväl mot Västerås och Eskilstuna som mot Uppsala och Stockholm och mot Avesta och vidare mot Dalarna.

För att vi ska kunna ta tillvara på tillväxten behöver vi fortsätta utvecklas, med en tydlig och långsiktig inriktning på hållbar tillväxt. Det måste fortsätta startas nya företag, och vi måste vara attraktiva för den som kommer utifrån och vill etablera sig här. Det måste byggas nya bostäder i hela kommunen för att den som vill flytta hit ska ha någonstans att bo – och det måste byggas nya bostäder för alla skeden i livet, så att invånarna i kommunen tryggt kan planera för sin framtid. Vi måste också fortsätta att utveckla kommunikationerna - inte minst tillgången till snabbt och stabilt bredband i hela kommunen.

En god hälsa genom hela livet grundläggs i skolan

Möjligheten till en god hälsa genom hela livet vilar till stor del på att alla barn får möjligheten att lyckas i skolan. Det är därför hela Sala kommun ska ha god tillgång till skolor med hög kvalitet. Alla våra skolor ska ha kvalitativ kunskapsförmedling som främsta mål, och fokusera på att ge alla elever förutsättningen att uppnå sin fulla potential. Den som behöver extra stöd ska självklart få det, och lika självklart ska den som kan och vill nå extra långt ges möjligheter till det.

En god utbildning är beroende av välutbildade och skickliga lärare med utmärkta ämneskunskaper. Därför måste vi alltid utgå ifrån att alla barn har rätt att bli undervisade av behöriga lärare. Idag har vi för låg andel behöriga lärare i skolan, och behörighetsgraden måste öka. Sannolikt kommer vi ändå under lång tid att ha obehöriga lärare i våra skolor, och det finns många obehöriga lärare som också gör

ett bra arbete. Alla måste dock få förutsättningar att utvecklas. Alla lärare måste därför ges möjligheten till fortbildning. På så vis undviker vi att elever undervisas av lärare som helt saknar ämneskunskaper och didaktisk kompetens. Undervisning av hög kvalitet är också beroende av läromedel av hög kvalitet, därför måste vi fortsätta prioritera läromedlen.

En annan förutsättning för att kunna lyckas i skolan är trygg och lugn studiemiljö och en god elevhälsa. Den trygga studiemiljön bygger på att skickliga lärare med pedagogiskt ledarskap skapar en störningsfri klassrumsmiljö för alla, och en miljö där kränkningar inte får förekomma. Ett exempel är att det är självklart att mobiltelefoner endast undantagsvis ska användas i undervisningen. Det behövs också en trygg miljö för eleverna mellan lektionerna, och därför måste vi satsa på skolvårdar.

Allt fler elever har behov av särskilt stöd, och det är huvudmannens självklara ansvar att ge det stöd som behövs. Rätten till att lyckas i skolan bygger ju på att systemet ser till individens behov, och ger stöd därefter. För att på bästa sätt kunna ge det stödet behöver vi utveckla formerna för de särskilda undervisningsgrupperna, och vid behov tillskapa fler grupper.

Allt fler mindre och mellanstora kommuner står utan egen gymnasieskola, och tappar därmed i konkurrenskraft. Vi har två utmärkta gymnasieskolor i kommunen, som vi kan vara stolta över. För att fortsätta utveckla gymnasieskolan behöver de teoretiska programmen säkerställa att de följer med i utvecklingen inom respektive ämnesområde, och här har vi ett gyllene tillfälle när Mälardalens högskola blir universitet den 1 januari 2022. Genom att stärka samarbetet och kontakterna mellan kommunen och det blivande universitetet kan gymnasieskolan knytas närmare den akademiska världen. För att göra det behöver vi ha rätt kompetens inom vår egen organisation. En lektor med styrkan inom såväl ämneskunskap som pedagogik behöver tillsättas för att utgöra bryggan.

Ösby Naturbruksgymnasium är en väl fungerande skola med gott renommé. Den stora utmaningen för skolan är localsituationen. Under det kommande året måste en tydlig och långsiktig plan för skolans lokaler tas fram, med utgångspunkt i den redan genomförda utredningen. Permanenta lokaler för gymnasieskolan måste ligga högst i prioriteringsordningen. Den framtida driftsformen för skoljordbruket måste också avgöras.

Ett värdigt liv förutsätter fotfäste på arbetsmarknaden

Om möjligheten att lyckas i skolan är den viktigaste förutsättningen för en god hälsa genom hela livet, så är kanske den näst viktigaste möjligheten att få fotfäste på arbetsmarknaden. När Arbetsförmedlingen fortfarande funderar över vilken roll myndigheten ska ha i framtiden, måste kommunen göra allt den kan för att ta ansvar. Möjligheten att i kommunal regi nyttja olika former av stödda anställningar för att förbättra leveransen av välfärdstjänster måste ses över, självklart utan att konkurrera med näringslivet. Samarbetet med näringslivet och matchningen mot de jobb som finns måste stärkas, därför behöver vi under 2022 ta fram en modell liknande Solnamodellen. Möjligheten till vuxenutbildning och språkträning måste

förbättras, och den väl fungerande samordningen med andra ansvariga myndigheter måste utvecklas ytterligare.

Våldet i nära relationer är oacceptabelt

Våld i nära relationer är ett enormt jämställdhetsproblem i samhället. Det är inte alltid kvinnor som drabbas, men i en överväldigande majoritet av fallen är förövarna män och offren kvinnor och barn. Sala kommun har en handlingsplan mot våld i nära relationer. Sett i ljuset av det alltmer uppmärksammade samhällsproblem som detta våld utgör är det självklart att kommunen måste se över handlingsplanen, och stärka arbetet mot såväl våld i nära relationer som hedersvåld. Ingen ska behöva bli utsatt för våld, och särskilt inte i den miljö som ska vara tryggast. Våldet i nära relationer må oftast vara riktat mot kvinnor, men det drabbar hela familjer och inte minst barn. Det är inte värdigt Sverige år 2021.

Att förebygga ohälsa

Allt för många unga i vår kommun upplever någon form av psykisk ohälsa. Placeringarna inom socialtjänsten ligger på en oroande hög nivå, och många barn i alltför ung ålder behöver omhändertas. För att bryta den utvecklingen behöver vi satsa på det förebyggande arbetet. Öppenvården behöver stärkas, och vi behöver överbygga glappet mellan samhällets insatser. För att åstadkomma en så sömlös och heltäckande insatskedja som möjligt måste en ny typ av familjecentral inrättas, som bygger på samarbete mellan alla berörda delar av Sala kommun och externa aktörer, till exempel Region Västmanland. Verksamheten ska fokusera på samverkan om hälsofrämjande och tidigt förebyggande insatser riktade mot föräldrar och barn.

Rätten till ett värdigt liv omfattar naturligtvis även våra äldre invånare. För att kommunen ska kunna garantera den rätten, samtidigt som antalet äldre ökar, krävs det att äldreomsorgen utvecklas och att arbetet med Nära Vård fortsätter.

Utvecklingen av äldreomsorgen måste ske i enlighet med den äldreplan som beslutats. Där behandlas många aktuella områden, alltifrån tillgången till boenden till motverkande av psykisk ohälsa och olycksprevention. Fallolyckor är ett tydligt exempel på olyckor som kommunen gör mycket klokt i att arbeta för att förebygga. Fallolyckor är dels väldigt vanliga bland äldre, dels medför de såväl höga kostnader för samhället som stort lidande för individen.

En viktig förutsättning för att kunna fortsätta kvalitetssäkra äldreomsorgen är att säkerställa att de äldre får komma till tals när det gäller vilka förändringar och förbättringar som behöver göras. I Västerås stad har man inrättat en funktion kallad äldreombudsman, och det har fungerat väl. Även i Sala kommun ska man känna sig lyssnad på genom hela livet, och därför ska funktionen äldreombudsman inrättas.

Personalen är omsorgens viktigaste resurs

För att ha en äldreomsorg av högsta kvalitet behöver kommunen ha kompetent och skicklig personal som trivs på sin arbetsplats. Omsorgen om våra äldre måste ske med människan i fokus och av personal som trivs och mår bra. Den allra viktigaste nyckeln till minskad ohälsa bland personal och till att vara en attraktiv arbetsgivare är ett gott ledarskap. Därför måste vi fortsätta bygga en kultur av tydligt, varmt och närvarande ledarskap, där alla anställda vet vad som förväntas av dem och känner sig sedda, lyssnade på och trygga på arbetsplatsen.

Vi måste också ta tillvara alla våra anställda genom att tilldela rätt arbetsuppgifter utifrån kompetens, och värdesätta alla engagerade medarbetares insatser. De arbetsuppgifter som kräver legitimation eller annan behörighet ska behörig personal självklart utföra, och lika självklart ska vi värdesätta allt det omvårdnadsarbete som utförs av personal som inte har formell behörighet.

Alla vårdanställda ska också ges utrymme för utveckling. Oavsett om det är fortbildning inom ett legitimationsyrke eller behörighetsökande utbildning så ska kommunen vara en arbetsgivare som stöttar och uppmuntrar att de anställda växer i sin yrkesroll. Sala kommun ska också vara en arbetsgivare som såväl ger möjlighet till som uppmuntrar att de anställda gör karriär inom sitt yrkesområde.

Vård- och omsorgsyrken utan utbildningskrav är för många ett viktigt första steg in på arbetsmarknaden. För att på bästa sätt kunna ta emot ny personal måste en organisation vara förberedd på att ge dem den kunskap de behöver. Här är språket en nyckel. För att ge alla våra anställda rätt förutsättningar att ge de äldre i kommunen den omsorg de har rätt till, och för att ge alla samma förutsättningar för att trivas och lyckas på arbetet så behöver Sala kommun bli bättre på att hjälpa den vårdpersonal som så behöver att träna sina färdigheter i svenska, och språket behöver också vara en av de delar som vägs in i de anställdas kompetensutvecklingsbehov.

Människan i fokus

Vi sätter människan före systemet. Samtidigt måste vi ha system för att leverera välfärdstjänster med kvalitet, och vi måste digitalisera för att kunna leverera morgondags välfärd. Därför måste vi bygga system för en fortsatt digitalisering och automatisering av välfärdstjänster samtidigt som vi arbetar för ett minskat digitalt utanförskap. De som ska använda systemen bör vara med och utveckla och utvärdera dem. Samtidigt som vi digitaliserar måste vi också värna rättssäkerhet och insyn. Digitaliseringen ska kännas trygg, höja kvaliteten, förenkla leveransen och förbättra tillgängligheten – inte skapa otrygghet och försvåra för såväl leverantör som brukare av tjänsterna.

Ett fullvärdigt liv förutsätter en meningsfull fritid

Rätten till en meningsfull fritid är också en del av rätten till ett värdigt liv. Därför har kultur och idrott en viktig betydelse i samhället, och därför är det så viktigt att fortsätta ge Salas rika föreningsliv möjligheten att utvecklas ytterligare. Utöver det egenvärde som kulturen och idrotten har så har civilsamhället ett betydande samhällsekonomiskt värde och ett stort värde för folkhälsa och välmående.

Kulturlivet i Sala är rikt och vilar på den starka kombinationen av ideell passion och drivkraft och kommunal verksamhet, dessutom finns en livskraftig professionell kultursektor som vi vill värna. För att möjliggöra en stark omstart post corona behöver ett omtag göras kring de områden där kommunen går in och stödjer kulturlivet. Här fyller kulturkvarteret Täljstenen en viktig roll. Kommunen måste planera för nästa steg i kulturkvarterets utveckling, och den planeringen måste ske i samverkan med de föreningsaktörer, särskilt Sala konstförening och Aguélimuseet, som är verksamma i kvarteret. Samarbetet med Region Västmanland och andra aktörer, till exempel Nationalmuseum och olika folkbildningsaktörer, måste också ske i planeringsarbetet. Planen ska ge alla aktörer möjlighet att utveckla sin verksamhet och öka nyttjandet av kulturkvarteret, för att på så vis stärka kulturlivet i Sala kommun samtidigt som det bidrar till besöksnäringens utveckling.

Det främsta tillskottet till den offentliga konsten i kommunen kommer från de medel som avsätts vid kommunala byggprojekt inom ramen för det så kallade enprocentsmålet. För att kunna utveckla den offentliga konsten i hela kommunen måste därför enprocentsmålet fortsätta gälla.

För barn och unga utgör kulturen inte bara ett fritidsintresse. För många är det en identitetsfråga och en fråga om att i praktiken motverka psykisk ohälsa att ges möjlighet till kulturella uttrycksformer. Genom åren har kulturskolan drabbats av flera omgångar med neddragningar. Alliansen vill här tydligt uttrycka vikten av att bevara och utveckla kulturskolan, för att på så vis säkerställa alla ungdomars rätt till ett fullgott och värdigt liv.

Barns och ungdomars rätt till en meningsfull fritid medför också att ett socialt ansvar måste tas. De aktiviteter som kommunen erbjuder ska inte bara stimulera idrottsutövande och kulturaktiviteter, de ska också skapa en trygg fritidsmiljö för barn och ungdomar. Fritidslokalen är därför mycket viktig att värna och utveckla, och en kommungemensam satsning på fältassistenter för ett uppsökande och förbyggande arbete måste genomföras. För att lyckas med den ambitionen måste skolan, socialtjänsten och kultur- och fritidskontorets verksamheter samarbeta lojalt.

Fysisk aktivitet och friska föreningar för hela livet

Ett friskt liv och en god hälsa är också nyckelfaktorer i rätten till ett värdigt liv. Här fyller idrotten och möjligheten till fysisk aktivitet en mycket viktig funktion. Salas föreningsliv skapar tillsammans med de kommunala idrottsanläggningarna grunden för en stark idrottsrörelse. För att utveckla idrottsmöjligheterna i Sala behöver vi som kommun fortsätta att samarbeta med såväl de föreningar som är verksamma i

kommunen som folkbildningen och andra organisationer. Sala kommuns engagemang i Leader Nedre Dalälven skapar förutsättningar till lokal utveckling genom samverkan mellan ideella, privata och offentliga aktörer.

Under 2021 kommer en ny idrottsplan att antas, och den kommer att utgöra grunden för det strategiska utvecklingsarbetet.

Äldre människors hälsa är också i allra högsta grad beroende av tillgången till fysisk aktivitet. Därför måste kommunen skapa möjligheter för äldreorganisationer att arrangera tillfällen för fysisk aktivitet och samvaro för seniorer, med fördel i samverkan med folkbildningen. Här är ytterligare ett exempel på när kombinationen av kommunalt stöd och ideellt engagemang är nyckeln till framgång.

För att kunna uppnå den maximala effekten för människors möjlighet till en meningsfull fritid, och därmed god folkhälsa, lämnar kommunen varje år bidrag till föreningar. Det är självklart att de föreningar som åtnjuter det kommunala bidraget följer den kommunala värdegrund som definieras i kommunens vision. För att ytterligare säkerställa att maximal effekt och rättssäkerhet uppnås när det gäller föreningsbidragen ska ett system för digital uppföljning av bidragen inrättas.

Föreningslivet fyller också en viktig demokratisk funktion, då många människor kommer i kontakt med praktisk demokrati för första gången i det demokratiska föreningsarbetet.

Det ska vara lätt att göra hälsosamma val i Sala kommun. Utöver den idrott som sker i föreningarna så fyller spontanidrotten en viktig funktion, som också gör det lätt att idrotta när det passar. De senaste åren har satsningar skett på bland annat spontanidrottsytor i Stadsparken, och dessa nyttjas flitigt. Forskningen visar dock att flickor och kvinnor i många fall nyttjar platser för spontanidrott i mycket lägre utsträckning, och att ett större utbud av sådana platser med olika utformning behövs för att öka jämställdheten. Ytor för spontanidrott ska därför planeras in i alla nya detaljplaner i kommunen.

God välfärd kräver stabil finansiering

För att kunna hålla den orange tråden i rätten till ett värdigt liv är det självklart att välfärden vilar på en stabil ekonomisk grund. En stabil kommunal ekonomi förutsätter ett aktivt arbete för att stimulera etableringar, bostadsbyggande och företagande – för utan att nya arbetstillfällen tillkommer kan en kommun aldrig uppnå en hållbar tillväxt.

Förutom att en kommuns attraktivitet avgörs av hur väl all samhällsservice (vatten, avlopp, gator, vägar, parker, kollektivtrafik och mycket mer) fungerar, så avgörs den av hur den som vill etablera sig blir välkomnad. Därför måste Sala kommun bygga en organisation för etablering av handel och verksamheter, och utveckla ett strategiskt och systematiskt näringslivsarbete. På så vis kan vi arbeta mot målen i näringslivsprogrammet, och skapa Västmanlands bästa näringslivsklimat.

Det starka och diversifierade näringslivet i Sala kommun är en mycket värdefull resurs. Genom samverkan kan kommunen bidra till att ytterligare stärka det lokala

näringslivet. För att kunna åstadkomma detta behövs en samverkansytta som kan utgöra en plattform, och därför ska Företagarcentrum i Sala ekonomisk förening utvecklas i den riktningen. Inom ramen för detta ska även planeringen för Salas 400-årsjubileum inrymmas.

Kommunens attraktivitet avgörs också av hur såväl invånare som besökare upplever den. Sala stad har en fantastisk tillgång i våra välsköta parker, som vi har all anledning att vara stolta över. Men vi ska också fortsätta att utveckla tryggheten i vår kommun. Det förebyggande arbetet måste vara grunden för att på lång sikt förbättra tryggheten, men det behöver också finnas tillgång till mer handfasta metoder vid behov. Kommunens säkerhetsarbete behöver därför utvecklas och ha alltifrån övervakningskameror till ordningsvakter som verktyg att tillgå vid behov.

Tryggheten måste också vara en grund vid samhällsplaneringen. Att planlägga ytor där invånarna känner sig trygga och därför i större utsträckning nyttjar dem under dygnets alla timmar är en klok investering som också bidrar till en bättre samhällsekonomi genom att stärka kommunens attraktivitet.

Sala är en cykelstad, där det är nära till allt. Att cykla är inte bara ett miljövänligt transportsätt som allt fler fått upp ögonen för i samhällsplaneringen, det är också ett transportsätt som bidrar till folkhälsan. Samtidigt väljer många att inte parkera sina ofta dyra cyklar på platser där risken för stölder är stor, till exempel vid Resecentrum. Detta gäller inte minst det ökande antalet Salabor som använder elcyklar. För att ytterligare motivera invånarna i kommunen att välja cykeln framför bilen när det går behöver vi arbeta för att skapa trygga cykelparkeringar, bland annat vid resecentrum.

Det ska vara enklare att driva företag

Oavsett om ett företag vill etablera sig i vår kommun eller ett befintligt företag vill utveckla sin verksamhet så måste kommunen vara förberedd på att kunna ge det stöd som behövs. Därför måste planberedskapen förbättras, och den nya översiktsplanen måste antas för att på sikt göra det enklare att arbeta utan att behöva detaljplanelägga i onödan.

Det måste också finnas tydliga och väl fungerande processer inom kommunen, så att den som vill etablera eller utveckla en verksamhet inte bara känner sig väl mottagen, utan också så snabbt som möjligt kan komma igång med sin etablering.

Den tillsyn som kommunen utövar måste fortsätta utvecklas med minskar krångel i fokus. Det är också viktigt att Sala kommun fortsätter hålla låga taxor för tillsyn, och har som ambition att sänka taxorna ytterligare. Vi behöver också göra taxesystemet mer lättförståeligt för de verksamheter som vi utövar tillsyn gentemot, och därför ska Rättviksmodellen införas.

Sala kommun måste också fortsätta att arbeta aktivt för att vara en skicklig upphandlare, och stärka samarbetet med de lokala företagen för att få ökad

förståelse och samsyn kring vilka möjligheter en effektiv kommunal upphandling medför.

För att näringslivet ska få möjlighet att utvecklas måste kommunen hela tiden vara noggrann med att inte konkurrera med näringslivet. Grundregeln måste vara att en kommun inte ska ägna sig åt sådant som någon annan kan göra lika bra eller bättre. I flera kommuner har en "visselblåsarfunktion" införts där otillbörlig konkurrens kan rapporteras, och en sådan ska Sala kommun därför också införa.

Ett gott liv förutsätter livsmedel av god kvalitet

Sala kommun har goda möjligheter till att inte bara öka självförsörjningsgraden av livsmedel utan också göra tillgången till hållbara livsmedel till en bidragande faktor till kommunens attraktivitet som också stärker de gröna näringarna, som utgör över 50 % av vårt näringsliv sett till antalet företag i kommunen.

För att kunna öka självförsörjningsgraden och hålla hela kommunen levande måste vi se jord- och skogsbruk som den tillgång det är, och värna livsmedelsproduktionen. Vi måste också utveckla livsmedelsförädlingen lokalt. Här fyller Ösby Naturbruksgymnasium och det Gröna kompetenscentret en viktig roll, varför vi måste fortsätta utveckla verksamheten.

Vi har också god tillgång till jakt i vår kommun, och vi måste se viltmaten som den värdefulla resurs den är. Genom att underlätta förädlingen av vilt kan vi inte bara öka självförsörjningsgraden, utan vi kan också skapa arbetstillfällen och ge tillgång till hållbara livsmedel samtidigt som vi kan minska skadorna på lantbruket.

Sala kommun är den kommun i Västmanland som drabbades hårdast av radioaktivt nedfall efter Tjernobylyckan på 1980-talet, och idag påverkar det möjligheten till att ta vara på det annars utmärkta kött som vildsvinsstammen medför. Idag behöver jägarna själva bekosta cesiumprover av köttet från vildsvin, vilket leder till både kostnader och krångel och därför minskar avskjutningen. Andra kommuner med liknande förutsättningar har infört ett kommunalt stöd för dessa cesiumprover, och därför ska Sala kommun ska införa ett system motsvarande det som finns i Heby.

Sala kommun både konsumerar och producerar kött. I andra kommuner, till exempel Rättvik, som har liknande förutsättningar har man infört återtag, där de kommunala köken använder köttråvara från egen produktion. Genom att arbeta på det sättet får de kommunala köken tillgång till kött av högsta kvalitet på det mest hållbara sätt man kan tänka sig. Därför ska återtaget införas som princip även i Sala kommun.

Kommunfullmäktiges utvecklingsmål

Under hösten 2021 kommer kommunfullmäktige att fastställa nya utvecklingsmål inom de nyligen beslutade målområdena. Dessa utvecklingsmål tas fram i särskild ordning, och kommer att ligga till grund för kommande års budgetarbete. Alliansens budgetförslag bygger i stor utsträckning på samma målområden, och ska därför också ses i ljuset av de utvecklingsmål som kommer att beslutas under hösten 2021.

Investeringar och finansiering

De närmaste tio åren står Sala kommun inför stora investeringsbehov, samtidigt som det blivit alltmer uppenbart att inte är hållbart att fortsätta lånefinansiera i den takt som kommunen gjort de senaste fem åren.

Bland de investeringar som kommunen står inför under planperioden finns bygget av den nya Åkraskolan, renoveringen och tillbyggnaden av Kyrkskolan i Möklinta, bygget av nya LSS-boenden och framförallt omfattande renoveringar av det befintliga byggnadsbeståndet.

Behovet av en långsiktig investeringsplanering har blivit uppenbart. Det är därför mycket glädjande att flera stora utredningar om verksamheternas framtida investeringsbehov har gjorts under 2020. Dessa har i sin tur lett fram till en investeringsplanering som sträcker sig fram till 2029, som har beslutats av kommunstyrelsen och utgör underlag för de budgetar som nu läggs fram. Den långsiktiga planeringen innebär att Sala kommun kommer att kunna klara av den stora investeringsutmaningen med till allra största delen självfinansierade investeringar.

Även om den långsiktiga planeringen och de prioriteringar som gjorts i den har reducerat upplåningsbehovet för de kommande investeringarna, så är det fortfarande angeläget att vidta åtgärder för att ytterligare reducera upplåningsbehovet. Därför ska Sala kommun skyndsamt se över vilka kommunala fastigheter (såväl skogsfastigheter som tomter och byggnader) som kan avyttras för att självfinansiera de kommande investeringarna och värna kommunens likviditet.

Finansiella ramar och mål

1. Driftbudgetramarna för nämnderna fastställs i enlighet med bilaga 1
2. Investeringsbudgetramarna för nämnderna fastställs i enlighet med bilaga 2
3. Utdebiteringen fastställs till 22,31% för år 2022, i enlighet med bilaga 1
4. Till kommunstyrelsens förfogande anslås 4 611 tkr, i enlighet med bilaga 1
5. Resultatmålet för år 2022 fastställs till 24 590 tkr inklusive återställande av negativt resultat, år 2023 till 25 058 tkr samt år 2024 till 32 110 tkr, i enlighet med bilaga 1
6. Ökningen av skatteintäkter, statsbidrag och utjämning ska vara större än nettokostnadsökningen
7. Styrelse och nämnder ska bedriva sin verksamhet inom av kommunfullmäktige beslutade anslag
8. Styrelse och nämnder ska se över möjligheterna till ökad intäktsfinansiering av sin verksamhet
9. Kommunstyrelsen har under år 2022 rätt att omsätta lån, det vill säga låna upp motsvarande belopp på de lån som förfaller under 2022
10. Kommunstyrelsen har under 2022 rätt att ytterligare upplåna, det vill säga öka kommunens skulder med under 2022 med totalt 50 000 tkr, under 2023 med totalt 85 000 tkr samt under 2024 med totalt 85 000 tkr
11. Salabostäder AB ska ge utdelning motsvarande statslåneränta + 1 % på insatt kapital
12. Sala-Heby Energi AB ska ge utdelning motsvarande statslåneräntan + 1 % på insatt kapital
13. Inget utdelningskrav ska gälla för Sala Silvergruva AB